

som en Slags Overenskomst mellem Herremændene og Bønderne. Ja, det vil jeg vel troe, men den ærede Minister veed selv efter de Bestræbelser, han har anvendt for at føre et Forslag igjennem, at det er overmaade vanskeligt at komme til en saadan Overenskomst. Jeg vil dog tilføie, at der har været alvorligt arbeidet derpaa, og det er maaskee ikke den ærede nuværende Indenrigsminister bekjendt, men det er dog ikke ubekjendt for en af de senere Indenrigsministre, ikke den Sidste, men en af de Sidste, og det er jo muligt, at noget Saadant engang kunde naaes, om end ikke for Diebliffet. Det har været omtalt, at der vilde blive nogen Hazard ved Fæstecontracten for Godseierne, naar dette Lovudkast blev til Lov, medens denne blev hævet for Bønden. Jeg vil gjerne indrømme, at Hazarden er større for Fæstebønden, som den nuværende Lovgivning er, end for Godseierne, og at Forholdet vil blive omvendt, dersom Udcastet bliver til Lov. Det skal jeg imidlertid slet ikke urgere videre; thi jeg troer ikke, at den Sag har nogen stor praktisk Betydning. Den ærede Minister gjorde os opmærksom paa, at Fæsteieendommene havde vundet Betydeligt ved Børnepligtens Almindeliggjørelse — saaledes opfattede jeg i det Mindste det, den høitærede Minister sagde i denne Henseende — forsaavidt paa Grund deraf Flere kunde concurrere dertil. Jeg troer heller ikke, at dette i det Hele taget har nogen særdeles stor praktisk Betydning; thi man kan vistnok ikke antage, at Godseierne i Regelen kunne være tjente med Andre end Bønder paa deres Fæstegaarde. Jeg troer, at det er Bønder, som Gierne i Regelen med størst Sikkerhed kunne regne paa, ville drive Gaarden ordentlig og forlade den i ordentlig Tilstand efterat have svaret Hver Sit.

Drejer: Den ærede Landsstingsmand, der nu satte sig, har i et tidligere Foredrag udtalt, at det foreliggende Lovudkast var af den Besskaffenhed, at det ikke var tilraadeligt at behandle det tilende gjennem alle de foreskrevne Stadier her i Thinget. Jeg kan ikke være enig med ham heri. Vel er jeg af den Mening, at Selveiendom er den Løsning paa

Fæsteforholdet, som er den ene egentlig ønskelige, og, at hvad der gaaer i Retning af en saakaldet Udvikling af Fæsteforholdet, vil være af hæmmende Virkning paa Opnaaelsen af hiint ønskelige Maal, og forsaavidt kan jeg være enig med den nævnte ærede Landsstingsmand i, at der er Del af Lovudkastet, som ikke synes at egne sig til at anbefales til Vedtagelse. Jeg sigter herved til Bestemmelserne i §§ 2 og 3. § 2 gaaer ud paa at hæve eller i alt Fald modificere den Hazard, der er ved Fæstecontracter. Dette kunde jo forsaavidt være ønskeligt, saafremt det var i det Hele taget ønskeligt, at Fæsteindretningen forblev bestaaende, men selv om man antog dette Sidste og af den Grund vilde ansee det for heldigt at komme til en Modification af hiin Hazard, saa troer jeg, at den Bestemmelse, der indholdes i § 2, vil i Virkeligheden vise sig af saa ringe Betydning, at den ikke alene ikke vil kunne siges at hæve Hazarden, men at den maaskee endog kun i en aldeles ubetydelig Grad vilde modificere samme. Forslaget gaaer nemlig ikke ud paa, at Tidsarvinger eller andre i nært Forhold staaende skulle kunne indtræde i Fæstet i den tilbagestaaende Deel af de 30 Aar, men kun paa, at der skal tilkomme dem en Erstatning, bestaaende i saa mange Tredvedele af Indsætningssummen, som der mangler Aar i, at Fæstecontracten har været i 30 Aar, og dette vil jo vistnok i mange Tilfælde stille sig saaledes, at Erstatningen bliver en reen Ubetydelighed. Imidlertid indrømmer jeg, at det er Noget, om end meget lidt. Ved at antage Bestemmelserne i § 3 vilde man, efter min Mening, skabe et nyt, meget uheldigt Forhold istedetfor et ældre uheldigt Forhold. Det kan neppe være tvivlsomt, at Loven, naar den tilføieder en Enke at gifte sig og indtage Manden i Gaarden kun for det Tidsrum, som er tilbage af hendes Fæstetid, da ikke blot vil skabe Godseieren en stor Vanskelighed, men ogsaa vil skabe den Mand, der er indkommen i Gaarden, har indrettet sig i denne, har i det Hele gereret sig som Bestyrer, som den, der havde Disposition over Gaardens Brug, i alt Fald i hans Kones Navn, saadanne Vanskeligheder og en saadan Stilling, at, naar Forholdet skal hæves efter Udløbet af bemeldte Fæste-